

NYITRAMEGYEI SZEMLE

POLITIKAI, TÁRSADALMI, SZÉPIRODALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP.

Megjelen vasárnaponként.

Előfizetési árak: Egész évre 10 kor., fél évre 5 kor., negyed évre 2 kor. 50 fl. — Községeknél, körjegyzőknek, tanítóknak 8 kor. Egyes szám ára 20 fillér.

Felelős szerkesztő és laptulajdonos:

Dr. Tóth János.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Papnevelde-utca 9. szám.

Hirdetési árak: Egy háromhasábos petisor ára 16 fillér. Többszöri közlésnél árkedvezmény.

Hivatalos hirdetések 100 szögig 4 kor., minden további szó 4 fl.

Huszonöt éves áldozásod határ-mesgyéjéhez érkezél, érdemes férfi, barátaid és olvasó közönséged üdvözlünk e neked szent évfordulón!

Távol körünktől, Mária-Cellben, töltöd az emlénapot, hálálkodól a jó Istennek a hosszú időn át kegyelmétől vett jótéteményekért s mi ime innen küldjük fohásznkat és a tiedéhez csatolva, köszönjük neki, hogy téged, a jó barátot, a lelkes tanárt s a jeles tollu publicistát megtartott számunkra!

Az idő eljárt fölötted. Fiatalságod álmai szétfoszottak, a férfikor reményei nem egy tekintetben csalóka képeknek bizonyultak: egy maradt meg, a munka, melyben elejétől végig változatlanul megmaradtál. E munka javarészének tanuja ez a lap, a vidéki zsurnalisztikának e nem legutolsó organuma s hogy milyen ez a

laikus előtt nem sokat mutató munka, bizonyítja leginkább a tény, hogy az ország összes vidéki kath. lapjainál egy évtized alatt, ahogy a vidéki hirlapirodalom életre kelt, háromszor-négyszer változott a szerkesztő, te 12 év óta egymagadban állsz ennek a lapnak az élén és munkálkodol.

S micsoda fergeteges egy idő volt ez, micsoda munka! Itt már nem a lapra hivatkozom, hanem tenmagadra. Mi lett az alatt az idő alatt az egykor üde kinézésű, mindig jó kedvű fiatal emberből? Mi lett belőled jó barátunk? Egy mindenképen megviselt ember, ki üdülését Pöstyénben keresi. Hová lett a jó, sokszor dallos kedved? Leszögezték azt ennek a lapnak a hasábjaira, leszögezte ezt sokszor a lap minden sorához tapadó keserűség.

A kath. érület felujulása itt a Felvidék egy jó darabján lapod ébresztő cikkeivel egy korba esik, a mindenképen szomorú emlékü egyházpolitika napjaiba. Álomból való ébredés korszaka volt az, midőn egypáran hamar felébredtek, a nagy sokaság azonban, mely oly édesnek találta a gyáva pihenést, ébredni nem akart, ébredni nem tudott. Lapod játszott itt az ébresztő szerepét, bátran és merészen. felfelé és lefelé, mintha csak Isten

szóltotta volna fel, hogy verje fel az alvókat kóros álmukból.

Emlékszem a harsona-fúvás első idejére, arra az időre, midőn az intelligens világi szinte szegyenkezve palástolta még, hogy ő is katolikus; midőn sehogy sem tudta felfogni, hogy tulajdonképen az egyházpolitikával az ő egyházának izentek harcot. Emlékszem rá, ott voltam oldalad mellett.

Mennyi leszólás, mennyi támadás, milyen harag kísérte lapodat ama napokban! S te álltál a harcnak közepén; minden nyíl, minden támadó nyelv, minden szúrós toll feléd irányult; a felujuló vallásos érületnek ellenfelei csak téged kívántak valahová az alvilágba.

Jöttek aztán a híres nyitrai választások, a keresztény néppárt első erőpróbái. Ah milyen idő volt ez! Az emberek szinte megszűntek emberek lenni s a sárga földig szerették volna legyűlölni egymást, s ebből a gyűlöletből a legnagyobb rész ismét teneked jutott ki. És ha még csak erről az oldalról ért volna a támadás, azt még könnyebben elviselted volna; de volt ám, aki innenről is kancsal szemmel nézett rád s ez a keserűség esett neked rosszabbul az epénél.

Hát keserves munka, kínos küzdés volt a te osztályrészed egy magas esz-

A „NYITRAMEGYEI SZEMLE” TÁRCÁJA.

Lassan jarj, tovább érsz!

Irta: Moró Jenny.

Végre megélte Mándy Magda is azt a várt napot, melyen örökre bucsut mondhatott az általa fogságnak tekintett nevelő intézetnek.

Elkényeztetett gyermek leven, lelkének iszonyú kín volt négy évet az intézetben tölteni s alá vetni magát a tanárok akaratának és szigorúságának.

Bucsuzott; de nem könnyes szemekkel, hanem sugárzó arccal a hálátlan, onnan, hová még nem egyszer fog vissza vágyni, ha majd az életet és annak ezernyi keserűségeit kénytelen lesz megízlelni.

Pedig ezektől kifog jutni Magdának. Tizenhat éves elmúlt már, de azért ép oly szeles, felelőletes, meggondolatlan minden tettében, mint mikor az intézetbe adták.

Hiába fáradtak vele, Magda csak az maradt, a ki volt.

Igy van az, ha az alapnevelés rossz; utánna minden fáradság hasztalan. Magdánál is ez volt a baj. Szülői, mint egyetlen gyermeküket, elké-

nyeztettek, ferden neveltek. Minden kívánsága teljesült; nem tudtak kerő szavának ellenállni; s a hamis, már poronty korában kitanulta gyengéjüket, s ha másképp nem, strással és duzzogással kivívtott mindent.

A mint elhagyá az intézetet, alig hogy haza került, már is az volt az első kívánsága, hogy hosszú ruhákat csináltassanak neki, mert ő már nagy leány.

Anyja eleintén ellenkezett; iparkodott idő előtti óhajáról lebeszélni. Hiába hozott fel okokat, Magda ismerve anyuskája gyengeségét, jobb ügyhöz méltó kitartással erőszakolta ki, összes felfangjainak felhasználásával azt az ígéretet, hogy megkapja a hosszú ruhát.

A jószívű, de gyenge anya nemcsak itt engedett, hanem haza érve legott Magdának külön lakószobát jelölt, s reá bízta annak berendezését. Így egyengette a boldogtalanság utját saját gyermeke előtt, midőn gyenge volt gyermekének értelen akaratával szemben.

Haza érkeztek. Alig tette le uti holmiját, már is összefutkosta az egész házat, a kert minden helyét s úgy tesz, mint a kalitkából elszabadult madár; repdes ide-oda mind' magasabban s távolabb, meg nem gondolva, hogy vesztébe rohan; úgy örült vissza nyert szabadságának Magda is.

Magda természete meglátszott szobájának berendezésén is. A legjobb akarattal s ügyességgel sem lehetett benne fesztelenül mozogni a nélkül, hogy valamit fel nem döntött volna az ember, mert mindennek oly meggondolatlanul és ügyetlenül választotta meg helyét. A belépő még bent sem volt egészen szobájában s oldalát már is beleütötte a zongora egyik kiálló sarkába. Szóval minden meglátszott, hogy Magda nem igen szokott gondolkodni mielőtt valamit tesz.

Pedig szobája helyes lehetett volna, mert édes anyja gyönyörű butorokkal lepte meg őt. Csak hogy az izléstelen elrendezés elrontotta az őszhangot, de jellemzővé tette, mert a ki belépett Magda szobájába, mindjárt tudta ki lakik benne.

Időközben megjöttek az új ruhák. Magda mind végig próbálta, s nem tudott a tükörtől bucsut venni.

Az utoljára felvett ruhában különösen tetszet önmagának. Feltette nagy tollas kalapját és kiment az utcára, hogy régi játszótársát, Szenes Lenkét felkeresse.

De miért jutott ép most Lenke az eszébe? Miért vágyott oly hirtelen ő hozzá? Hisz' sohasem voltak oly nagy barátságban egymással? Nem másért, csak hogy hiúságát kielégítse s magát

ményért: egyházadért. S te kitartottál, buzduztál magad s buzduztottál ezeket egy szent érzésért, melyet annyian kezdtek már nem ismerni. Ma már sok tekintetben jobbra fordult a helyzet: katolikussaink is kezdenek öntudatosabbak lenni.

Ebben neked, lapodnak kétségtelenül nagy része van és része van annak a bámulatos kitartásodnak, mely anyagi támogatás nélkül s nélkülözve az erkölcsi elismerést is, csak előre ment; küzdve az emberekkel, megküzdve minden ellenáramlattal, szolgáltad a szent ügyet Isten nevében.

Te lelkes munkása, te kipróbált bajvivója a kath. ügynek, mi barátaid és olvasó-közönséged ezért innen távolról szívőből üdvözlünk!

A magyarnak régóta kedves búcsújáró helyén, a Nagy-Mária-Cellben, méltón járulhatsz az Úr oltára elé huszonöt éves áldozásod szent áldozatával. Nagy Lajos királyunk a törökön nyert első diadalai után építette ott hálaból az Isten anyjának a kiseded kápolnát, te is a keresztényellenes áramlatok ellen folytatott s jól kiállott harcaid után méltón teheted le hálaajándékodat az Istenanya oltára elé.

Nem kísér oda rang, nem kitüntetések; de elkísér a jó tettek öntudata, melyet az Isten ügyéért küzdve szereztél. És ez az öntudat s a jóknak velejárá becsülése, hidd el, oly kincs, melyet aranyból verni, aranyon szerezni nem lehet.

Isten tartson és éltesen soká! Élj addig, míg egyházadnak és honodnak élsz!

Dr. Dudek János.

A templomi vagyon központi kezelése.

A földi javak sohasem játszottak az életben oly nagy szerepet, mint napjainkban, midőn az emberek túlnyomó része nem eszköznek tekinti azokat az Isten által kitűzött magasabb célhoz, hanem a bennök található élvezetben keresi a bol-

dogságot, melynek vágya természetében fekszik, szívet, lelkét s egész lényét áthatja. Ily gondolkodás mellett az ember előtt az a legbecesebb, ami e boldogsággal egyenértékű, vagyis a pénz, a vagyon, melyen az élvezet összes gyönyöreit megszerezheti. A pénz az élvezet első föltétele s vagyonnal birni annyit jelent, mint boldognak lenni. Éjt nappalra váltva lázas küzdelemben két kézzel töri magát érte az ember, hogy azután az élvezetek piacán szórja el.

Természetes, hogy a világ, melyet ilyen zézet vezet, legkevésbé sem találja megrovandónak azokat, kik fényezésre és gyönyörvadásra pazarolják a milliókat, hanem azok ellen fordul ellenséges indulattal, kik más elvek szerint élve a nagy vagyont magasztosabb célból gyűjtik és használják. Támadásának célpontja főképen a holt kéz vagyona, melynek ostromlásában segítségül szegődnek azok is, kik e vagyonban az egyház erősségét nézik rossz szemmel, a vallástalan állam hívei s a felekezettek. Az egész lárma értelme az, hogy az egyház kezében haszontalanul hever oly rengeteg vagyon, melyhez illetéktelenül jutott.

Pedig nincs vagyon, melynek tisztább volna az eredete és nemesebb a célja. Az egyházi és világi fejedelmek, főurak s a nép önkéntes adományaiból keletkezett s az ember legmagasztosabb igényeinek kielégítéséhez szolgál eszközzül. Templomok, kórházak, iskolák s jótékony intézetek emelkednek az egyházi vagyonból és évenként ezek és ezek merítenek jólétet és üdvöt e forrásból. Olyan az egyház vagyona, mint a tenger vize, mely észrevétlenül párologva fölszáll a felhőkbe, honnét mint áldásos eső hull vissza. Az élet égboltján a menybe tekintő jótékony-ság filléreiből keletkeznek a felhők, melyekből oly sok társadalmi intézmény kap termékenyítő esőt.

Az egyház e szerint szent célt tart

szeme előtt, midőn századokon keresztül szerzett vagyonát oly kitartó küzdelemmel védi, mint más nagy érdekeit, midőn e vagyont megőrizni, gyarapítani és önállóan használni törekszik, főképen hazánkban, hol a Gondviselés hatalmas vagyonnal áldotta meg, de sokan vannak, kik irigy szemmel néznek reá s igazságtalan kézzel nyulnak utána.

Hazánkban e vagyon jó része mint vallás- és tanulmányi alap állami kezelés alatt silylik s a mig autonomiát kapunk, mely kezünkhöz juttatná, talán nem is lesz már a mienk s ha igen, úgyis erősen meg lesz kötve az egyház keze e vagyon használatában.

Az egyházi vagyon java azonban ott van az egyes plebániákon a lelkészek gondja alatt. Ez a pénz, ez a vagyon az egyháznak, hogy úgy mondjam a legszentebb vagyona. Nemcsak azért, mert közvetlenül Isten dicsőségére tett adományokból áll, hanem mert a nép verejtekkel szerzett filléreiből növekszik. Ennélfogva igen természetes, hogy míg a politikai téren fáradságot nem ismerő harcot vívunk a katolikus alapokért, nem szabad megfeledkeznünk az egyházi vagyon azon részéről sem, mely kezünkben van. Ennek a megőrzése, hü kezelése s gyarapítása is az egyháznak szent kötelessége. Annál is inkább, mert itt senki sem gátolja e kötelességében s ha kárt szenvedne vagyonában, nincs, kinek szemrehányást tehetne, nincs, kit okolhatna önmagán kívül. Pedig azt hiszem, egy fillér elvesztése is vétek itt, ha azt elkerülhetjük.

Kérdés, van-e okunk erről szólni, károsult-e az egyház e téren gondatlan kezelés vagy vétkes könyelműség következtében? Minthogy nem szándékunk személyeket gyanusítani, hanem tisztán az ügy érdekét előmozdítani, senki sem kívánhatja tőlünk, hogy konkrét eseteket hozunk föl. Akár vannak ilyenek, akár nem, az nem tartozik hozzánk. Nekünk elég

első hosszú ruhájában, új kalapjában megmutathassa, Lenket magához csalva, bemutassa neki lakását, milyen különösen szép szobája s holmija van, no meg hogy Lenke irigyelje helyzetét!

Lenkéhez menet, a mint a lepcsőkön lefutott, szeleségében ruhájának fodrára lépett, es csak a vastag lépcső könyegnek köszönheté, hogy nem jutott gyorsabban le kelletlenül az emeletről és csupán a leszakított fodor sínylette meg szeleburdiságát.

Se baj! gondolá s összetűzé a fodrot keze ügyében levő gombostűkkel, azért nem fordul vissza. Lenkéekhez is ajtóstul rontott be.

A szobájában egyedül varrósasztala előtt szorgalmasan dolgozó Lenke alig ismerte meg Magdát a hosszú ruhában. Csak mikor Magda selypítő „Jó nap”-ját hallotta, tudta meg ki áll előtte.

— Isten hozott Magdus! Alig ismertelek meg! Hát te itt? mióta? És már hosszú ruhában? Nem gondolod, hogy ez kissé korán van? Tedd le kalapodat, foglalj helyet.

— Köszönöm, rögtön megyek, csak egy pillanatra jöttem jelezni, hogy már itthon vagyok.

— Szép tőled, de miért bujtál mindjárt hosszú ruhába?

— Miért? Mert a felnőt leánynak nem illik már rövid ruha! Csak nem fog engem a mama

mindig rövid ruhában járni, s üveg harang alatt tartani! Igaz, nem akart nekem hosszú ruhákat csináltatni, de én nem tágtottam s soha nem is fogok; a mit én akarok, mindennek meg kell lennie.

— Pedig igaza volt edes anyádnak, üde gyermekes arcodhoz, alakodhoz, s élénkségedhez sokkal jobban illelék még rövid ruha. Lásd egy korban vagyunk s én még rövid ruhákat viselek.

— Hja lelkem! Te itt falun nem tudod mi most a divat. Tizenhat éves leányt már a városban bevezetnek a világba. Mindenki megnézett ide jövet, s rövid ruhás lányok után biz' meg nem fordul senki sem!

— Ezt biz' rövid ruhában is elérted volna! Nem a ruha teszi az embert! Dobd el ezt a hosszú ruhát, rá érsz még arra! Volt Lenke jóakarata tanácsa.

De Magda nagyon megharagudott e nem várt eredményre. Ő már előre örült, mint fog bámulni majd Lenke az ő ruháján, kalapján, mint fogja irigyelni azt, és csalódott, mert Lenkére csak derült hatással volt Magda új ruhájában.

Mérgesen ugrott fel helyéről és hidegen bucsuzva Lenkétől, távozott.

Utközben találkozott Bardy György orvos-sal, házuk régi ismerőseivel, a ki egy darabig elkísérte.

Magda vörösés szőke hajával, pisze orrával s nagy kék szemével dacára szeles modorának, helyre teremtés volt, de azon jeleségek közé tartozott, akiket ha ma látunk, legott elfelejtünk.

Amint egymás mellett haladtak, Bardy Gyurka, így hívták őt általában, mert a társaság kedvence volt, — kérdéseire Magda meglehetősen szeles feleleteket — adott, úgy hogy a doktor ki nagyon szellemes művelt fiatal ember volt, csakhamar megunta Magda társaságát, azon ürügygel, hogy Molnáréknál, — kiknek kapujához értek, — dolgo van, bucsuzott, s a kapuban eltűnt.

Magda haragos léptekkel folytatta útját. Egész nap duzzogott, hogy a doktor egész hazáig nem kísérte őt, s ép a legnépesebb utcán hagyta őt egyedül, mikor gyönyörködhetett volna a reá vetett irigy tekintetekben a vidék kedvenceivel oldalán.

Haza jöve le sem tette kalapját, úgy vágódott pamlagjára s mérgében sirni kezdett, kis öklét össze szorítva e szavakat mormogta:

— No várj csak Gyurka! Fogsz te még előttem térdelni! Addig nem nyugszom! S mikor jól elbolondítottalak, ott hagylak én is, miat te engem most az utcán. Egy Mandy Magdát el nem kísérsz! Ezt el nem felejttem soha sem!

Par nap mulva Szenesék fogadó napja volt.

annak a lehetősége, hogy oly kezelési formában, a milyen a legtöbb egyházmegyében van, nagyon könnyen érzékeny kárt szenvedhet az egyház az említett vagyonban. S e lehetőség eléggé indokolja azon intézkedést, melyek ellen biztosítékul szolgálna. Hiszen a pénzt, vagyont nem akkor kell őrizni, mikor már elveszett, de mikor még megvan, azért, hogy el ne vesszen.

Hogy e lehetőség megvan, azzal mindenki tisztában van, a ki ismeri a kezelési és ellenőrzési azon rendjét, mely a plebániái alapítványoknál s általában a lelkészek által gondozott vagyonnál érvényben van. Nem célunk, ismételtlen hangoztatjuk — rosszakaratu, könnyelmű egyénekre. Ha ilyenekre gondolnánk, bizonyos, hogy ezeknek könnyű alkalmuk volna akár az egész templomi vagyont eltulajdonítani anélkül, hogy az egyház kárpótolható volna.

Mi azon esetekre gondolunk, melyek a gondozó lelkész hibáján kívül lehetségesek. Fölteszszük, hogy a plebánosok kivétel nélkül hivatásuk magaslatán állanak e tekintetben s a legszomorúbb anyagi viszonyok kényszerhelyzetében sem nyul egy se azon pénzhez, mely szent célra adatott s melyet ő, ki szintén az egyház pénzén nevelkedett s az egyháztól kapja kenyereit, első sorban tartozik szigorú lelkiismeretességgel őrizni.

A plebános hibáján kívül lehetséges eset, melyben a templom vagyona kárt szenvedhet, igen sokféle. Nincs helyünk azokra részletesen kiterjeszkedni, csak egyet említünk. Ha a plebános hirtelen elhalálozik, a takarékpénztári könyvekben, részvényekben vagy készpénzben levő nagy összegek, midőn a plebánián sem káplán, sem más megbízható egyén nincs, nagyon könnyen eltűnhetnek, míg az elüljáróság a halálesetről értesül s a templomi vagyon megőrzése iránt intézkedhetik. Volt és nincs, de az sem található, ki elvitte.

Magda nagyon szeretett volna Szemesekhez menni, mert tudta, hogy a fiatalság színe-java s így Bárdy Gyurka is ott lesz. Kivel alig várta, hogy találkozhassék s tervét megkezdhesse.

Habozott, mert eszébe jutott, hogy nem épen szépen vált el Lenkétől.

— Azért is megyek! Örülni fognak ha engem, a gazdag Mándy Magdát — maguknál látnak, ezt csak kitüntetésnek vehetik... Ezek voltak Magda öntelt gondolatai.

Elment.

Lenkét eleinte meg lepte Magda megjelenése, de csakhamar legyőzve csodálkozását, nagyon barátságosan fogadta, s a szalonba vezette.

Magda számításától Molnárék közelében foglalt helyet. Szemei valakit keresni látszottak, de megpihenni senkin sem tudtak. Ideges volt, még a fejét sem itta meg. Sehogy sem találta helyét.

Lenke ezt észre vévén, bántotta őt, hogy vendégei közül bárki is rosszul érezze magát. Magdához sietett.

— Édesem! Rosszul érzed magad? Mondd, mi bajod van?

— Fáj a fejem, haza kell mennem!

Szegény Magdus azt hitte, hogy ezt is csak úgy lehet kieroszakolni mint anyuskától a hosszú ruhát. E mellett oly ügyetlenül adta szerepét,

Nem csoda, hogy ilyen s más könnyen történhető baj miatt maguk a lelkészek óhajtanák leginkább, hogy e nagy gondot levegyék a vállukról, s megtegyék azt, miszerint a vidéki plebániák alapítványi tőkék mind a központi pénztárba vonassanak be s ott kezeltesse. Több egyházmegyében már be is van hozva e rendszer, s a legáldásosabb eredményvel. Mert azonkívül, hogy az egyház vagyona biztosítva van, a kamatoztatása is tökéletesebb és tetszőbb, mint úgy szétszórtan a plebániákon, hol sem az alkalom, sem a szükséges gyakorlottság nincs meg hozzá. Igaz, hogy az ily pénzek a községi embereknél vannak többnyire kiadva, kiknek jó segítségül szolgálnak, de a kár, mely az elveszés, az óvatos betáblázás dacára történhetik, nagyon leszállítja a hasznot. A szegény nép segítése pedig a központból is lehetséges volna.

Ezek után csak örvendünk, hogy egyházmegyénk hatósága is régen foglalkozik e vagyon kezelésének központosításával és csupán a keresztülvitel gyakorlati nehézségei gátolják egyelőre az ügy megoldását.

s.

Veszedelemes áramlatok.

Országok és államok eddig ismert történelmének tanulságai szerint az állam és a társadalom jóléte nincs hozzá fűzve azon feltételhez, hogy csak egyetlen egy vallás létezzék az országban.

Vannak egy vallású igen szerencsétlen országok és államok. És vannak hatalmas és virágzó országok, európai súlyú bíró államok, melyek népei számtalan vallás hívei és több felekezetre oszlanak.

Ha már most édes magyar hazánk történelmén végig lapozunk és a felett elmélkedünk, különleges földrajzi és etnografiai helyzetünket mérlegelve, én részéről nem habozom bevallani, hogy bajainkhoz nagy mértékben hozzájárult azon szerencsétlenség is: hogy a reformáció nálunk — lévén nemzetiségileg amugyis már eléggé tagozottak — még vallásszakadást is idézett elő.

De amint ezen tény sok bajnak kuforrása volt, ép úgy nem tapasztalhatni azt: hogy ezen

történelmi mozzanatnak a nemzet polgárosodására hathatós és jótékony befolyása is volt.

Ezt azonban nem úgy értem mint bizonyos megátalkodott túlzás hirdeti: hogy a magyar nemzetiséget a református vallás mentette meg. És ez onnét ered, hogy a reformátusok a magyar nyelvet ültették át az Isteni tiszteletbe. Hát bizony ez is csak szóllam, a melynek ha jobban a szemébe nézünk meglátjuk, hogy csak a felületesek megtévesztésére irányuló captatio benevolentiae.

Az a haszon, mely a reformáció ezen intézkedésével a magyar nemzetiség mérlegébe esik, vajmi bőven van ellensúlyozva az ágostai vallás következtében abban megmaradt németek és tótokkal. Hát amit a reformáció által nyertünk, azt ugyancsak annak a vámján elvesztettük.

Nem szándékom és nem is látnám megokoltnak, hogy e részben bővebb vitatkozásba bocsátkozzam. A tények világosak. Azokat lehet több oldalról megvilágítani, célzatosan csoportosítani, de eltagadni nem lehet. Mindez csak szellemi labdajáték, szórakoztatni, de mélyebb tanulságot nem rejt magában.

Én részéről bizonyos végzettséget látok abban, hogy a magyar nemzet zöménél a protestantizmusnak éppen a legmerevebb legkizárólagosabb formája honosult meg: a *kalvinizmus*.

A protestantizmusnak ezt a tagozatát, a türelmetlenség, önféjűség és bizonyos puritán gőg jellemzi, mind oly szellemi és erkölcsi alkatrészek, a melyek pl. Franciaországban a hugenották vesztét okozták.

A kalvinizmus kizár minden transactiót. Ennek talajában vagy mártírok teremnek vagy pedig zsarnokokat nevel.

Es bocsánatot kérek ha egyenesen kimondom Magyarországon kivált éppen *ma és most* a nyilvános életben de leginkább a politikai élet és kalvinizmus uralkodik, mondhatni zsarnokosodik. Mi: katolikusok nagyon is a védelem visszas helyzetében leledzeni vagyunk kénytelenek.

Ezen elvitázhatlan tény lehet most már a multból kimagyarázni, történelmileg indokolva levezetni, sőt eltűr az bizonyos szépitgetést is, de eltagadni azt, hogy a politikai élet és pártszellem elmérgesedésének ezen kalvinistikus uralom a főtenyezője, — nem lehet.

Mondtam már, hogy ezen irány tranzactiót nem ismer. Vagy ő tör, vagy őt török meg. Elő esetben gőgös és zsarnoki; utóbbiban bús zsolttárokat zengedez az egék urához.

A magyar helyes érzés, és a magyarságban nyilvánuló helyes megismerés nem hiába *vastag-*

tor egyik barátjával a háziasszony legnagyobb öröme.

Amanda néninek torkán akad a mondanivaló.

A kópé doktor jól ismerte Amanda néni, s legott észre is vette, hogy valami nyomja a begyét és gyönyörködött Amanda néni kinjaiban.

Lenke, ki maga a figyelem s tapintat volt, megsajnálva Amanda néni, leült a zongorához s eljátszotta: „Lekaszáltak már a rétet“ című dalt, Amanda néni kedvenc dalát.

Kellemes hangja, s játékával nemcsak Amanda néni ringatta ábrándozásba, hanem az egész társaságnak is kellemes szórakozást és élvezetet szerzett.

A vége mégis csak az volt Szemesék „jour“-jának, hogy a vendégek mind meglegedetten távoztak.

Bárdy doktor, kit Lenke szende és igénytelen modora már jó ideje elbűvölt, még az este éjjeli zenével lepte meg Lenkét.

Volt megint témája Amanda néni! Első dolga az volt, hogy Magdáékhoz sietett az új hírrel, — leginkább pedig, hogy Magdát kissé megbosszantsa. Amanda néni még nem is tudta, ki adta az éjjeli zenét, de ráfogta a doktorra, s veletlenül eltalálta.

(Folyt. köv.)

Kopogás, s e pillanatban lépett be a dok-

nyakunk» nevezte el. Ezen tulajdonsága magyarázza meg a preponderanciát a melylyel fellépni szokott.

A társadalmi erkölcsök finomulása, a külső érintkezés mikéntje és az általános mivelttség fejlődésére, de még a sajtó modorára sem hatott és hat ezen felekezeti szellem valami nagyon előnyösen.

Nem mondom, hogy nincsenek közöttük finom modoru, udvarias, teljesen korrekt, szívélyes férfiak is. De ezek kivételek és csak megerősítik a szabályt. Általános jellegről beszélek, mely általában, a közép és magasabb osztályokban, a szép készütségű egyesekben, de most magában a miniszterelnöki székben is jelentkezik.

Az az insocialis ridegség, az a szándékosan, tudatosan visszataszító gőg és a sértő fensőbb-ségi modortalanság a gyöngébbel, de még a gyöngédebbel szemben is; azok a nyilvánulások, melyek a jó kálomista ismertető jelei.

Ha idegennel kénytelen szóba ereszkedni, a mit már magában is nagyon kelletlenül cselekszik, ha egyéb gorombaságot nem is tesz vele, úgy legalább nem néz a szemébe.

Es ez nem rosszívűség. Nem. Ez csak emberkerülő ügyetlenség és szögletesség. Ez annak a kizárólagosságnak a következménye, mely elhitéti vele, hogy ő jobb, tökéletesebb másnál. Ezt a tudalmat az anyatejjel szívja magába, ezt fejlesztik benne a collégium rideg falai között a vaskalaposok. Mert hiszen ő képviseli az evangélium puritanizmusát, mely az ő magyarázatuk szerint lépcsőfok a tökélyhez.

Ehhez járul ismét azon tény: hogy a pátronusuk és választóik kegyelemkenyerén tengődő lelkészeik a protestáns uri osztály által kellően megbecsülve nincsenek s abba csak amúgy félig-meddig vannak felvéve, holott azon képzettségük következtében jogos igényeik vannak. Nem csoda azután, ha minden puritanizmusuk mellett is legyüri azt az emberi hiúság gyarlósága s ambíciójuk őket az antisocialis mozgalmak élére hajtja.

Hiába! Művelt, független pap — művelt nép. Lealázott és szegény pap — neveletlen nép. Kirívó példa ez a görögkeletieknél.

Es hiába, ez az irány ma praeponderál, a nyilvános élet minden fázisában, politikában, társadalomban, sajtóban egyaránt.

A ki nem ezt vallja, gúnyolják, üldözik, lesajnálják és a nyilvános szereplésből kitessekelik.

Es mi, absolut többség, ezt ölbe tett kezekkel nézzük, túrjuk, és még vannak, fájdalom, olyanok is, kik katolikus létükre segítik ezt az uralmat, török magukat kegyei után.

Ne szundikáljanak az Istenért! Hiszen szép az a béke, nagyon szép, de csak akkor, ha azt magasabb szempontból cultiváljuk és nem gyámságból, röstségből. Az ilyen béke a tespedés, az enyészet, a halál.

Egy temetőben láttam egy sírboltot, rajta e felirással »V e r a p a x«.

Teljesen igaz! De azért csak a meghasonlottak, az öngyilkosok török magukat utánna. Es ezeket kárhóztatja egyházunk. Az igazi béke áldásait csupán megelőző kitaró küzdelem után lehet élveznünk.

A sírbolt »vera pax«-ának édes pihenését csupán egy jól végzett emberélet munkája után adja meg a végzet Ura.

Ebredjünk! Folytassuk a megkezdett katolikus renaissance munkáját s a mi fő, tisztázzuk a fogalmakat.

A béke legyen cél, de soha sem eszköz. *Laius.*

Ujdonságok.

Személyi hírek *Kutvaszer István*, tiszt. kanonok és nagy-semináriumi aligazgató úr aug. 2-án Maria-Celiben tartandó 25 esztendősi papi jubileumára a mai nap elutazik, s utána Czeizel

György trencsényi esperes és dr. Kaszala János theologiai tanár urak kíséretében kosszabb körutat tesz. — *Dr. Dudek János*, kis-papneveldei kormányzó és felső leányiskolai igazgató taoulmány utjáról, melyet Szerkesztőnk társaságában a Balaton vidéken tett meg városunkba visszaérkezett. — *Dr. Puchovszky Bálint*, szentszéki jegyző folyó hó 30-án rövid szabadságra a vidéken lévő ismerősei látogatására városunkból távozott. — *Német István*, főgymn. hittanár és *Schmidt Leó* egyházmegyei igató trencsényi-templon fűrdőzésekkel hazaérkeztek. — *Dr. Kaszala János*, theologiai tanár hosszabb tartózkodásra külföldre utazott. — *Ocskay László*, városi főpénztárnok, Reichenhalli tartózkodásából — *Dr. Bobok József* apátkanonok úr nyaralásából hazaérkeztek.

Hálanyilatkozat. Kegyes főpásztorunk mindenütt az első, ahol a szenvedő emberiség segélyre szorul, jó szívének ezer hálát rebegnek a többi közt az alábbi beküldött hálanyilatkozatok. „A megyeszerte aggasztóan ismétlődő tűzvészek által sújtottak között van Puchó lakossága is, hol a tűz egymásután két ízben f. hó 13-án s 19-én pusztított sokaknak elhamvasztván nem csak házat hanem mindenét. Az így nagy nyomorba jutottak felségelyezésére Ó Meltósága a Püspök úr 100 korona segélyadományt kegyeskedett küldeni. Atyai jóságának eme nemes megnyilatkozásaért hálátelt szívvel mond hívei nevében is mely köszönetet. Puchón 1904. jul. hó 26-án. Dermisek Pál esp. plébános. — Bende Imre püspök úr ómeltósága kegyes volt a kósztolnafalvi tűzkárosultaknak 200 kor. segélyt kiutalványozni, melyért károsult híveim nevében a legmélyebb hálát s köszönetet ez uton is nyilvánítani kedves kötelességemnek tartom. Kósztolnafalu, 1904. jul. 25. Liska János plébános.

Kinevezés. A pozsonyi kir. ítélőtábla elnöke Emődy Geza végzett joghallgatót ezen ítélőtábla területére joggyakornokká nevezte ki. — A pozsonyi posta és távirda igazgató özv. Reviczky Armadné sz. Andráskovits Erna posta- és távirda kiadót bucsányi póstamesterré kinevezte. — Az igazságügyminister Ottinger János balassa-gyarmati törvényszék irnokot a nyitrai kir. járásbíró-sághoz helyezte át.

Szent-Vincze napja a nyitrai irgalmas nővéreknél. A XVII. század bámulatos szentjének, Paulai Szent-Vinczenek ünnepe az általa alapított irgalmas nővérek hagyományos kegyelettel és fényvel ünneplik az egész világon. Nyitra város katonikus közönsége, mely oly sokat köszönhet ezen irgalmas nővéreknek e napot kegyeletos módon ünnepelte, hogy a 10 órai isteni tiszteleten a nagy hőség dacára megjelent, és imájával kérte a Mindenhatót, hogy Szent-Vincze leányait és azok áldásdús m. ködését kísérje az Isten bőséges kegyelme. A pontificalis szent misét Mihálik József apátkanonok úr vezegzte fényes papi segédlettel, mely alatt a felső leányiskolai növendékek Kutvaszer István c. kanonok úr mesteri játéka mellett precíz énekükkel emeltek az áhitatot.

Házasság. A mult hét folyamán Ivosevics Dusan kataszteri mérnök örök hűséget esküdött Pivinger Kornelia úrhölgynek, nagy jáci tanítónőnek az irgalmas nővérek templomában. Zavartalan boldogságot kívánunk az ifjú párnak. — Folyó hó 26-án Lonszky Ede Ferencz, trencsényi rézműves vezette olárhoz az irgalmas nővérek templomában Streihammer József úr bájos leányát Anna Mariát. Az esketési szertartást Lonszky Gyula, turzófalvi plébános, a vőlegény bátyja vezegzte. Kísérje frigyüket Isten bő áldása.

Harcserű lövészet. Nyitra város rendőrkapitánya közze teszi, hogy a nyitrai 14 honvéd gyalogezred augusztus hó 3., 4., és 6. napján harcserű lövészetet (éles tölténnyel) fog tartani, Gerencsér, Csitár község és Zoborhegy (587. magassági pont között.) Főldirány a gerencséri szőlőktől Menyhe község délkeleti kijárata felé. A lövészet tartama: naponta reggel 6 órától délután 2 óráig. A lakosságot figyelmeztetjük hogy Gerencsér, Csitár, Zsibrica hegy, Menyhe község és Zoborhegy közti területe a jelzett időbea való tartózkodástól óvakodjék, mert életveszélyes. Lövészet idejében a lövés irányában a magaslaton vörös zászló fog kitűzteni, és megfelelő számú járőrök fognak kiállittatni.

Személyi változások a piarista-rend tanári karában. A magyarországi kegyes-tanító rend kormánya a szokásos változásokat az egész tartományban közölte az illetekessel. A hosszú listából közöljük olvasó-közönségünket közelebről érdeklő változásokat: 1. Mondik Pál Nyitráról, Simon Gyula Privigyéről Kolozsvárra; 2. Nyitrára: Karsay János Léváról; 3. Lévára: Szgeti János Privigyéről; 4. Nagykanizsára: Pécsi Ödön Szegedről; 5. Privigyére: Hajós Ede és Szabó Istvan Szentgyörgyről; 6. Selmecbányára: Guba Pál Privigyéről; 7. Tren csénbe: Budavári József Vacról.

Az országos magyar kereskedelmi egyesület nyitrai választmánya f. hó 24-én tartotta meg alakuló gyűlését a városház nagytermében. Elnöknek Árpády Imrét, alelnöknek Bórhorn Vilmost, jegyzőnek dr. Jelinek Miksát választották meg. A gyűlés táviratilag üdvözölte Sándor Pált.

Bimbóhullás. A kérielhetlen halál pusztított ott is, ahol legkevésbé várnák, a fiatalok sorában is. Egy virágot szakított le e kaszás vendég f. hó 27-én Misurovsky Antonia személyében, ki élte virágában, 18 éves korában halt el. Hosszas betegségét türelmesen viselte, s a szentségek többszörös ajtatos fölvtétele után költözött az Úrhoz. Utolsó útjára a temetőbe résztvevő sokaság kísérte, a temetési szertartást a boldogult rokona, Belák József sekrestye-igazgató úr vezegte segédlettel.

Népünnepély. A nyitrai szépítő egyeslet aug. 7-én d. u. 5 órakor változatos műsorral saját pénztára javára a szigeten népünnepélyt rendez.

Borzalmas öngyilkosság. A szomszédos Tormos község lakóit f. hó 24-én borzalmas hír jarta be. Brezina János tormosi földműves — nem tudni mi okból — beretvával felmetszette nyakán az ereit. A nagy vérvesztés dacára gyalog ment ezen szerencsétlen ember a nyitrai közórházba s itt három vizsgálat mely sebébe belehalt. Amint az orvosi vizsgálat megalapította, borzalmas tettét hirtelen elmezavarban követte el. Nagy részvétellel kísérték utolsó útjára a temetőbe.

Nyitrai cápa. Valóságos emberevő cápa hirre tett szert azon állítólag 80 kilós harsa, mely napi sötétjét végzi a szigeti és a csinesi malom között reggel 7 és este 7 órakor, sorba szedve áldozatait Csernyák és Kolenati kacsáiból. A szörny kifogására a károsultak eddig több kísérletet tettek, de mindezeideig egyik sem jart valami eredménnyel. Jó volna, ha a cápa a hirlapi kacsák közt is tenne látogatást és azok közül bocsatana le néhányat mélyeséges bendőjébe, hogy megjelenésükkel ne rontsák az amagy is kánikulás levegőt.

Beteg felső leányiskolai tanárnő. Mint részvétellel értesülünk a helybeli rón. kath. felső leányiskola egyik kitűnő tanárnője Vágó Julia irg. nővér üdülés helyett a szünidő folyamán megbetegedett. A tanév folyamán heteken át betegeskedett, azért előljárói Keszthelyre küldték, hogy bajából teljesen gyógyuljon, de a Balatoni-levegő gyógyulás helyett ágyba döntötte, azért a helybeli főnöknő Borbély Sarolta irg. nőv. a hét folyamán Keszthelyre utazott, hogy a lábadozó beteg nővért hazai levegőre vigye, le a magyar alföld szívébe — Gyomára, ahol gyermek éveit töltötte. Kívánjuk, hogy a hazai levegő az egészségét minél előbb meghozza, hogy az őt hön szerető tanítványai örömeire kathedráját minél előbb elfoglalhassa.

Tankötelesek összeírása. Amint értesülünk a Nyitra városi tanköteles (3—15 éves) gyermekek összeírása a jövő het folyamán veszi kezdetét. Tekintettel arra, hogy a tavalyi összeírást csak ezidén januárban fejezték be, és azt is nagyon rosszul, mert az összeírt jegyzékben 150 olyan gyermek hiányzott, akik tényleg iskolába jártak, az összeírást korábban kellett volna megkezdeni. Ajánljuk az összeíró bizottságnak, hogy munkáját alaposabban vezegze, mint tavaly, és munkáját augusztus végéig fejezze be, hogy az iskolai hatóságok a beírástok kezdetén az összeírt tanköteleseket kapják meg, hogy egyszer e tekintetben is rend legyen, mert szegényeknek kell bélyegeznünk azt az állapotot, hogy Nyitrán legalább száz tanköteles gyermek van, akik iskolába nem járnak, és ezt a nembánomságot nem az iskolai hatóságok okozzák, hanem azok, akik ellen kiméletlen harcot kezdünk, ha e tekintetben állapotaink jobbra nem fordulnak.

Fürdőink látogatottsága. A legutóbbi lapunkhoz küldött fürdői vendégnévsor szerint a póstyéni világhírű gyógyfürdőt f. é. július 23-áig 5020 vendég látogatta.

Tanulmányut Amerikába. Dr. Prohászka Ottokár, egyetemi tanár, Izsóf Alajos a „Zászlók” ifjúsági folyóirat szerkesztője és Sebők Imre budapesti hitoktató Amerikába utaztak, honét csak az iskolai szünidő végén térnek vissza.

Vigyázzunk. Azóta, hogy Nyitra megyében a régi rendszer új korszakát éljük, az öszi politikai főtöréskor uralmát örök időkre biztosítani, mi csak úgy lehetséges, ha minden jelentékeny pontot saját megbízható emberei foglalnak el. Természetes, hogy ezek ferde szemmel néznek mindazokra, kik nem pendülnek velük egy hurokba mégis valamely jövendelőbb vagy egyébként fontos hivatalt töltenek be, annál is inkább, mert sok az eszkimó és kevés a foka. Menjen hát odébb, ki nem közejük való. Ilyen kiszemelt áldozat ugy-látszik Faschler Ferenc nyitrai polgármester is, kiről napról-napra új panaszokat hallunk, mintha a város ügyei soha sem lettek volna rosszabb kézben, mint most az ő vezetése alatt. Tudjuk, hogy semmi sem tökéletes a világon, tökéletes polgármester is alig akad beunne, de Faschler Ferencet hivatalos tevékenységében buzgó és lelkiismeretes kötelességteljesítő jellemzi; a társadalmi életben pedig nyílt keresztény gondolkodásával és humánus emberszeretettel biztositja magának a polgárok bizalmát és őszinte tiszteletét. Azert aki keresztül lát a szítán, könnyen észreveheti, hogy e támadások legnagyobb része káskán is csomót keres, s céljuk nem más, mint őt lehetetlenné tenni s utat egyengetni egy másiknak, ki ellen aztán árva szóval sem fognak panaszkodni azok, kik most ily éber szemmel őrködnek a város közügyei fölött. Midőn ily cél lebeg a háttérben azoknak, kik jóhiszeműleg bírálják a város ügyeinek vezetését, óvatosságnak kell lenniök, nehogy akaratlanul is az ellenség szekerét töljék előre, midőn a legjobb szándék vezeti őket.

A ki ideges — járjon meztláb. Soha semmi betegség nem győzötté általánosabban az emberi életet, mint most az idegesség; azért soha semmi nyavalyának sem annyi biztosságot nyújt, mint éppen az idegességnek és csodálatosképpen még is mindennap idegesebbek lesznek az emberek. Hanem azért minden jelentkező új gyógymetódust hallelujával fogad az elgyötört, idegbeteg társadalom és minden új társadalmi szászerekre megy a hívő serege. Most egy német orvos, névszerint dr. Markinovszki csapott fel az idegesség gyógyapostolává és kimondta a dogmát, hogy az üdvözlés egyetlen módja: a meztláb való járás. Aki ideges vagy neurastheniás, az járjon meztláb és meggyógyul. Ezt hirdeti dr. Markinovszki. Már könyvet is irt gyógymetódusáról, amelyben megállapítja, hogy az idegességet tisztán a vér helytelen cirkulációja okozza, a vérkeringési zavarok egyetlen megszüntetője pedig a meztláb való járás. Berlini lapok írják, hogy az új apostolnak már is sok száz követője van, kik egytől-egyig folytonosan meztláb járnak. Az új gyógy mód hatása természetesen nincs még kipróbálva, egy dolog azonban már most is bizonyosnak látszik és pedig az, ha ez a gyógy mód történetesen jónak bizonyul, az végzetes lenne — a suszterekre nézve.

A közönség figyelmébe. A kereskedelemügyi m. kir. Minister posta és távirtda vezérigazgatóság 51080/1904. VI. szám. A m. kir. posta és távirtda igazgatóságnak Pozsony. — Utóbbi időben úgy ide, mint egyes posta és távirtdaigazgatóságokhoz sürűn érkeznek kérvények posta és távirtdagyakornokjelöltté főlvetelért. Minthogy a gyakornokjelöltek létszámában üresedés nincs, ily állásokra pályázat hirdette nem lesz és gyakornokjelöltek pályázaton kívül sem vétetnek föl. — Felhívom az igazgatóságot, hogy a kerületében megjelenő lapok díjmentes közleményei útján az érdekeltek figyelmét ezen körülményre hívja fel. — Budapest, 1904. július hó 18-án. A miniszter megbízásából: Szalay s. k. pt. elnökigazgató.

Óvakodjunk a kutyáktól. A kutya természetét igen bajos kiismerni, mert sokszor igen hamis, azért még a legdressirozottabb kutyáknál is megessik, hogy még a gazdájukat is megmarják. A mult hét folyamán történt, hogy Braunsteiner Mihály helybeli kereskedő Sztavenyik nevű tanoncát kiküldötte valami pakkal, a fiu az utcán sietségében egy nagyobb kutyába ütközött, a kutya dühbe jött, a fiura ugrott és a szerencsétlennek leharapta az orrat. Mivel nem tudták megállapítani, hogy a kutya nem volt-e veszett, azért gyógykezelés végett a fiut a buda-

pesti Pasteur-intézetbe szállították. De a jelen eset kapcsán felhívjuk az illetékes hatóság figyelmét, ne engedje meg, hogy nagyobb kutyák szájkosár nélkül járjanak az utcán, mert ha már egy nagyobb fiu ily vézetes szerencsétlenség áldozata, annál több szerencsétlenség történhetik kisebb gyermekekkel.

Vizbefulás. A fiatal emberek vakmerősége sokszor hátartalan, elfeledik a régi közmondást, hogy a lassú víztől óvakodjunk, ezt elfeledte Árpássy Ferencz negyedi fiatal ember, a mikor a Vág folyóba vasárnap fürödni ment, uszkálás közben oly mélysegre került, hogy rögtön a víz alá merült, a hullámok elnyelték, megmentéséről szó sem volt. Csak hűlt tetemét húzták ki a habokból.

25 év után . . . Augustus 2-án ritka ünnepség székelye lesz Stajer ország híres kegyhelye a kedves Maria-Czell. Ide érkezik nyolcz apostoli férfi, kiket b. Roskoványi 25 évvel ezelőtt papokká szentelt, hogy meghálálják a Szűz Anyának anyai jószágát, kinek védőszármányai alatt derekasan, férfiasan, áldásosan működtek az anyaszentegyház és a magyar haza javára egy negyed század lefolyása alatt. Kívánunk nekik sok kegyelmet, rendületlen kitartást a jövőre, s szeretjük remélni, hogy a mult a jövőnek képe lesz, s ezen bo dogító tudatban kívánjuk: Ad multos felices annos! Közöljük itt a neveiket: dr. Bartosik Antal, mocsónoki-esperes plébános, Darvai János, misseni plébános, Gyurcsánzky Demeter, zákopcei esperes plébános, Kuliffay Antal, pruzskai segédlelkész, Kutvaszer István, c. kanonok, Miklóssy Rezső bobothi, Paska István béliczi, Rényi István dubodjeli plébánosok és dr. Tóth János, lapunk szerkesztője.

Vörös kakas. A rettenetes hőségben igazán Isten kegyelme, hogy vidékünk átlag meg van mentve a tüzektől. Trencsén megyéből minduntalan küldik a tüzeseteket, melyek óriási kárt okoznak a szegény népek, melynek fejébe nagyon nehezen lehet bepréselni a biztosító intézmény üdvös voltát. Így jelentik Podrázs községben mult héten leégett öt ház, egy csűr, gazdasági szerszámok és sok marha, Bohunicz községben leégett tizenöt ház és tizenhat csűr, néhány tehén és malac. Mojthin községben leégett hét ház. Vágbeszterczén rettenetes tüzvész pusztított, több haz gazdasági épületekkel leégett, a tüzek sikerült elég korán lokalizálni. Puchón is nagy tűz volt, mely nagy károkat okozott.

Házavatás. A chinoráni düledező plébániát a hercegprímás mint kegyúr nagy költséggel átalakította. A házavatási szokások barátságos ünnepséget f. hó 28-án tartották meg, melyre sokan jöttek össze, s kedélyes jókedvben egyszerre megünnepelték a vendégszerető házi úr Wohland Ignác plébános úr névnapját is.

Hivatás. Lobmayer Alfréd, tardoskeddi káplán, aki öt éven át a legnagyobb buzgalommal működött a hívek lelki és anyagi érdekében, szive benső sugallatát követve az esztergomi főegyház-megyei főhatóság beleegyezésével a Jezusársaságba lépett, hol még nagyobb tere lesz munkásságát kívált a lelkiek terén kifejteni.

Templommegáldás. F. hó 24-én lélekemelő ünnepély folyt le a koloni plébániának Csitár filiájában. Ugyanis e napon áldotta meg Fülöp László koloni plébános fényes segédlettel a csitári templomot, mely teljes átalakításon ment keresztül. Az átalakítás anyagi támogatásában legfőbb érdemük van a csitári híveknek, kik áldozatkészükdől példás buzgalommal ajánlották fel filléreiket, hogy Isteennek díszes hajleko éptessenek. A nemes ecél kivételét adományokkal támogattak: Méltóságos Bende Imre megyés püspök úr 6400 drb. égetett téglával, a főtisztelendő kaptalan 50 koronával, a koloni plébános úr 300 koronával és Rudnay Sándor orsz. képvis. úr 30 koronával. Legyen az Úr bőséges jutalma osztályrészükh a földön és egykor az égben is. A templom átalakítását Juhari Károly nyitrai jóhírű templomfestő végezte, ki a templom művészi kifesterésével az oltár és a szőszék stilszerű aranyozásával és átalakításával és az egész templom szakszerű berendezésével mindenkinek a tetszését megnyerzte.

Bucszás. Benyák József, Kis-ugycsai leköszönt plébános és újonnan kinevezett viszocsáni administrator mint lapunknak írják f. hó 24-én bucuzzott el kerületbeli paptársaitól és híveitől, ahol hívei lelki és anyagi jólétére oly sokat tett. A marikói völgynek valóságos apostola volt, tej és fogyasztási szövetkezeteket alakított, népének misziókat tartatott; új állomásán is lesz tágas tér nemcsak buzgóágának kifejtésére, azért magunk részéről azt kívánjuk, hogy a jó viszocsáni nép benne lelje meg azt a jó pásztor, akinek őt ismerjük.

A kánikula hatása. Markstein Dávid negyedi vegyeskereskedő megúnta boltjában a rettentő hőségben az üzletét, e hó 26-án — fizetése képtelen lett.

Villámcsapás. Derüre-boru, azt mondja a közmondás, a hosszú száraz időjárás után olykor égi háború következik. Lutissán e hó 26-án délután öt óra tájban rettenetes zivatar dühöngött. A haragos ég sűrű egymásutánban szórta meyhököit, s egy eltévedt villám agyonsújtotta Szkalicsan Piaczek Katalin szegény özvegynek 60 korona értékű üszöjét. Az ott gubbasztó pásztor fiuknak az ijedtségen kívül semmi bajuk sem történt. A villámcsapás után megeredt az aranyakat érő rég óhajtott eső, mely két óráig tartott.

Menjünk tanulni. Mi magyarok mindenben utánozzuk a külföldet s rohamos léptekkel haladunk előre, hogy azon államokhoz sorakozzunk, melyek a civilizáció legmagasabb fokán állanak. Arosszban már régen utóltértek, ha felül nem multuk, de a jobban minden tekintetben hátrább vagyunk, s ránk fér a tanulás. Így például nem tudjuk, hogy kell igazán lelkesedni, összetartani és cselekedni a politikai és társadalmi téren a katolikus vallás érdekeiért. Ehhez igen tanulságos példát fog nyújtani a regensburgi katolikus nagygyűlés, melyre hazánkban is sokan készülnek. Hogy a magyarok mennyel nagyobb számban legyenek ott képviselve, készséggel közöljük az e célból hozzánk érkezett főlhívást:

A német katolikus nagygyűlésről megjelent már a részletes program is. Vasárnap augusztus 21-én délután lesz a katolikus munkás, legény és iparos egyesületek tüntető díszfelvonulása és utána a díszgyűlések. Este 8 órakor ismerkedési estély. Hétfőn augusztus 22-én lesz az első zárt ülés, délután szakosztályok ülésai a római kérdésekről, a missziókról, az egyesületi életéről, szociális kérdésekről, a karitásról, a tudomány, a sajtó és művészetéről. Deltután öt órakor első nyilvános nagygyűlés. Kedden a második zárt ülés. Szakosztályok tanácskozása. Este nyilvános nagygyűlés a Festhallengeben. Szerdán lesz a harmadik zárt ülés és délután a harmadik nyilvános nagygyűlés. Este kertünnepély a Burschenschaftok részvételével. Csütörtökön negyedik zárt ülés, délelőtt tíz órakor záró gyűlés, délelőtt bucsubanket s délután közös kirándulás a Walhalla-hoz. A tagsági jegy 7 Márka 50 pfennig. Számó ott ülőhelyre szóló jegyek külön 4 Márkában kerülnek. A tagsági jegyekért célszerű P a m e l e k Henrik kereskedőnek írni Regensburgba, aki azokat postafordultával megküldi, de a kirándulás rendezősége is igen szívesen vállalkozik erre. A külön ez alkalommal megjelenő „Festblatt” egy márkával lehet abonálni, már eddig is hat-ezernél több tag jelentkezett. A külön ez alkalomra készülő „Festhalle” már javában épül. 3000 négyzetméter területen fekszik s nyolcezer ülőhelyre van számítva. A 30 méter széles főhajót 12 oszlop tartja. A terem magassága 15 méter és vízhatlan ponnyával van befedve. A szonoktól minden irányban 40 méter a hely. Ebből némiképen következtetni lehet a díszhelység óriási méreteire. Az egész alkalommal szállítható s a következő évben ugyanebből az anyagból építik fel a gyűléstermet. A tömeges jelentkezésekből, a német katolikus sajtó nyilatkozataiból és a rendezőségnek hozzánk intézett sorából azt következtetjük, hogy a regensburgi gyűlés egy lépéssel sem fog elmaradni az eddigi német katolikus nagygyűlésektől. A magyar kiránduló társaság igen szép számmal lesz képviselve. A jelentkezők között két képviselő, két kanonok, egy árvászeki ünök, több theologiai tanár és plébános, hitoktató, szerkesztő és egy munkás is van. Jentkezni még mindig lehet Ernszt Sándor dr. országgyűlési képviselőnél.

Irodalom.

Az erkölcsi törvény.

Irtá: **Petergál Henrik.**

A mióta a világ áll, sok mindenfélét tanítottak, irtak és tettek az emberek. A görög-római világ nagy bölcsői, a kereszténység isteni megalapítója Krisztus, kiben maga a mindenható és mindentudó Isten szállott le a földre, a közepkor gondolkodói, az ujkor philosophusai mennyi eszmet, mennyi gondolatot vetettek napfényre? A világtörténelem hater ezer évében hányszor változott az emberiség ideálja? Az évezredek hosszú során mennyi reform, mennyi újítás történt, hányszor változott a felfogás, a vallás, az erkölcs, a jog, a politika, a nyelv, az irodalom, a művészet, a család, a társadalom, a közgazdaság stb. terén? Országok, nemzetek majd itt, majd ott világra szóló csatákat vívtak egymással, elvégre letettek a gyilkos fegyvert, s létrejött a béke, de a szellemi téren kezdettől fogva örökös mozgalom, folytonos küzdelem, valóságos szellemi forradalom uralkodott mindenkor; szellemi világbéke, bár csak rövid ideig tartó szellemi Treuga Dei még nem volt soha, s nem is lesz, míg a függöny le nem gördül, s vége nem lesz a világ-tragoedia utolsó jelenetének is.

Hány ezer eszmélő lényt ejtett már gondolkodóba a világ folyása, a szellemóriások harca, a

gondolatoknak és eszméknek forrongó változása? Sokan gondolkodtak, sokan írtak. Legújabbán a budapesti tudomány-egyetemnek egy őszhajú tanára érdekes elméletet hirdet, melylyel a világeseemények folytonos változásait magyarázza, s melylyel a folytonos változásokban szigorú törvényszerűséget alapít meg. Dr. Bodnár Zsigmond-ról és erkölcsi törvényéről van szó, melyet teljes objektivitással — úgy a mint a tudós tanár szájából hallottam — a tudomány bírálatának mel-lőzésével akarok fejtegetni.

Az emberiség ideálja — így vélekedik Bodnár — folytonosan változik. Egyszer az ideális gondolkodás jut uralomra, mely aztán magával ragadja az embereket, országokat, az egész társadalmat, máskor a realizmus korszaka végzi pályafutását. Egyik is, másik is lassan-lassan kezdődik, idővel azonban erősödik az áramlat, ereje mindig nagyobb, uralma évről évre általánosabbá válik, míg végre mint mindent magával ragadó hőmpölygő ár eléri maximumát. E dekló ponttól kezdve hanyatlik az uralkodó áramlat, ereje, hatása, uralma, folyton gyengül, de ugyanekkor de-reng a másik áramlat hajnala, mely az előbbivel folytatott elkeseredett küzdelme és annak teljes legyőzése után idővel uralomra vergődik és ugyan-azt a pályafutást végzi, melyet az előbbi áramlat. Az egyik az idealizmus áramlata, a másik a realizmus-é. Úgy váltakoznak ezek, mint a természet tünetényei: a nappal és éjjel, a dagály és apály, a nyár és a tél stb. Idealizmus és realizmus. Ime két ellentétes fogalom. Értelmük nem az, a mit az olvasó gondolni méltóztatik. Az idealizmus az erkölcsi törvény szerint nem jelenti azt, amit Berkeley és Fichte tanít t. i. azt a bölcséleti rendszert, „mely szerint egyedüli kétségtelen valóság a gondolkodó lélek, míg az u. n. külső természet csak annyiban létezik, a mennyiben a gondolkodó lélekben mint képzet vagy eszme jelen van”; a realizmus sem az, amint azt Herbart kifejtette, hogy „a külső természet is valódi (realis), s a mi felfogásunktól független léttel bír. Az idealizmus az erkölcsi törvény szerint nem jelenti a főségeséért, az eszményiért való lelkesedést, épúgy, amint a realizmus nem jelenti a materiális, az anyagi érdekek hajhászását. Bodnár szerint az idealizmus a tekintély uralma, a realizmus az alkotó részeké; az idealizmus főséges egység, a realizmus pedig különféleség; amaz az egésznek, emez a részeknek diadala. E szempontok szerint hullámszerűen váltakozik a társadalom eszménye a vallás és erkölcs, a theologia és philosophia, a jog és politika, a nyelv és irodalom, a térbeli és időbeli művészetek, a család és társadalom és a közgazdaság terén.

Az idealizmus idejében egységben látom a mindenséget. Nézem a mindenséget, s látom benne a világ létokát, a mindenható Istent, a végtelentül tökéletes egységet, a kiből a gondolatoknak és tetteknek milliónyi szála kulminál; ő a „summum bonum”, lelkem érzi nagyságát, eszem Krisztus vallás-erkölcsi tanainak igazsága mellett tesz esküt; leborulok előtte, s teljes szívemből elmondom előtte a Hitvallást „Hiszek egy Istenben...” Érzem a vallás és erkölcs szükségét, tudom, hogy van túl-világ, tudom, hogy van lelkem, mely halhatatlan, mely az Istenben boldogulni akar, van szabad-akaratom, melylyel lelkemet az Istenhez, a boldogság felé irányítom. Ime! a mindenség szemlélete egy végponthoz vezet, s én egységben látom a mindenséget. Az idealizmus idejében az egység, a tekintély, a hatalom képviselőiért lelkesedünk minden téren. Az egyházban lelkesedünk a papért, a római pápában tiszteljük a legnagyobb tekintélyt, a keresztény világ pontifex maximusát, érezzük a tiszta erkölcs szükségét a vallásban, az államban megteszünk mindent a fejedelemért, a családi életben tiszteljük az atyát, a politikai világban a központi hatalom ereje mutatkozik, törvényeket hozunk vagy szigorítjuk azokat a rend és tekintély fenntartása érdekében. Az irodalomban mindenütt hősiesség, önfeláldozó, hazafias, moralista,

szentimentális és sorstragédiák nyerik meg a közönség tetszését. Az írók és költők oly műveket alkotnak, melyekben az ideális kor hősei a király, a pap, a férj és az atya eszméik zászlaját diadal-ról diadalra vezetik, melyben az egyén verét ontja a hatalom képviselőiért, vagy ha ellenszegül a tragikus a hősök sorsára jut. Ez irány uralkodott pl. 1470, 1660 és 1815 körül.

A realista időben más a felfogás, más a kor eszményi világa. A reális korban az egység alkotó részeinek uralma jut diadalra. A realizmus korában Bodnár szerint „a vallás terén szabad hinni vagy nem hinni, az erkölcsön szabad kényem szerint élni, csak ne bántsam a mások jogait; a közgazdaság terén áldozatul dobjuk a szegény embert a ravaszok, a romlottak kizsákmányolásának, a vizsgálódás szabadsága utat nyit a pozitív, a naturalista bölcsészettnek, győz és uralkodik a materializmus, az atheizmus. Győzelme-sen haladnak előre a természettudományok, melyeknek haladásához nem szükségesek a vallási és erkölcsi eszmék”. Az egyházban lelkesedünk a hívekért, az államban a nép jogaiért szállunk sikra, jelszavaink: szabadság, egyenlőség és testvériség. Az irodalomban oly művek keletkeznek, melyekben az alkotó részek tehát a hívő, az alattvaló, a feleség, a gyermek, a szegény ember, a sorsüldözött játszik hősi szerepet és áldozatul esik a hatalom, a tekintély, az ódsóság zsarnok-ságának. A küzdők mindenütt lerombolják vagy legalább támadják az egységet, a hatalom korlátait s az alkotó részeket helyezik előtérbe. E felfogás hatalmába ejti az egész kort s a korban mindent, s mindaddig, amíg csak tart a reális hullám. Így volt ez pl. 1540, 1750, 1860 körül.

E két elv szerint történtek a változások a világtörténetben. Aki a kor szelleméhez tud simulni az nagy, ünnepeit emberré válik, de aki az ár ellen úszik, annak bukni kell, s emléke csak akkor ébred fel, ha a megfelelő korszak végzi pályafutását. Bodnár megengedi, hogy akadnak lángelmék, akik még az erős idealizmus napjaiban hatalmas realista alkotásokkal lepnek fel: így írja Katona József a Bánk-bán tragoédiát 1814-ben, holott csak 1845-ben tud népszerűvé lenni. Schopenhauer a XIX. sz. tized éveiben írja meg pesszimista bölcsészettét, mely csak 1860 körül hódít, s majdnem napjainkig a csodálat tárgya. Compté Ágost a múlt század huszas éveiben kezd megalkotni pozitív bölcsészettét, pedig csak a negyvenes, ötvenes években virrad fel neki. Általában az idealizmus idejében csak idealista, a realizmus idejében csak realista érzés, gondolkodás és cselekvés az uralkodó, az idők árja nem tűr meg mást.

Ezzel az elmélettel magyarázza Bodnár tanár a világtörténet századait.

Az őseimben — szerinte — megvolt a legteljesebb egység: atya, férj, pap, fejedelem, törvényhozó, végrehajtó, bíró, ur, tekintélyes hatalom egy személyben. Az emberiség szaporodásával a reális áramlat növekedésével megbomlott az egység, más ember állott az Isten oltárához, más ember foglalta el a fejedelmi széket, más volt a törvényhozó, más a bíró, lazut az erkölcsi köte-lek, hanyatlott a vallás. Később újból az idealizmus szempontjából szervezkedik a társadalom, ezt a hullámot a realizmus váltja fel s így haladt ez Krisztusig, kinek felülmúlhatatlan tanai a leg-tökéletesebb idealista rendszert alkotnak. Isten, jóságos atya leküldi egyetlen Fiát, a megtestesült jóságot és szeretetet, hogy a bűnbe esett emberi-séget a keresztfaon megváltsa s újból oda vezesse az üdvösség örökforrásához, a mennyei Atyához. Vallása főséges tekintélyi vallás. „A katolicizmus — Bodnár szerint — universalis, egységes, deductiv tekintélyi rendszer, melyben a kormány-zást a papság, az ecclesia militans végzi; míg az alkotó részeknek, a híveknek nincs semmi jussuk, ők csak szenvedőleg részt tesznek benne.” „A katolicizmus arisztokrata rendszer, a szó helyes és nemes értelmében, a protestantizmus demok-rata. Amott tehát az alkotó részek fölé emelt

vezetők végzik a kormányzást, emitt az alkotó részek maguk, mert nem ismernek el maguk föl-ött tekintélyt.” A reformatio szellemi forradalma s általában minden új vallás mindig reális kornak szülte volt s ez a korszaknak teljesen meg-felel, mert hisz szakadást jelent az egységtől.

Hosszu volna az egyes korokat külön vá-zolni, azért csak röviden végig futok a hozzánk közelebb eső idő történetén.

1760. körül ideális áramlat kezdődik. A nép vallás-erkölcsi életében Istene felé fordul. „A templomok és zárdák szaporodnak, növekszik a vallásos buzgóság, Mária Terézia királyné és má-sok katolikussá szeretnék tenni alattvalóikat, Rousseau magasztalja a savoyardi vikariust, Kant megalkotja félidealizmusát” stb. stb. A realizmus még akkor nem halt meg. Végso tusáját vivja az idealizmussal, a jezsuitákat eltörlik, a josephiniz-mus szerzeteket irt, röpiratok ostromozzák a közép-kor sötétségét stb. stb. Ez áramlat végsőt lehel-t a francia forradalom észistenének oltáránál. Köz-ben s folyton erősülő idealizmus hódít. Francia-ország lassankint közeledik az egység felé. Hódít a Napoleon-cultus. Az irodalomban Kotzebue le-ver egy Schillert, egy Goethét, mi magasztaljuk a Kisfaludyakat, a franciák ünneplik Chateau-briaudt, Maistre-t, Bonald-t, Anglia, Olasz-, Spa-nyolország hasonlóképpen ideális szellemeket bá-mulnak. Így tart ez 1815-ig, a reális kor beálltáig. Ekkor változik a korszak. A civilizatio cosmo-politábbá lett. A szabadságvágy, függetlenség hatalmába ejti a nemzeteket, a szent szövetség idealizmusán sérelmek történnék; szabad sajtót, ipart és kereskedelmet követelnek mindenütt; Eötvös báró irányregényeiben úszköt dob a kor-hadt vármegyei rendszerre, zörgeti a jobbágy bi-lincseit, hogy szánalmat keltsen iránta, némán megjósolja a forradalmat. Kossuth már fujja a forradalmi riadót, odaveti a hatalmi arisztokrati-ának „Veletek és általatok, ha akartok, nélkületek sőt ellenetek, ha kell.” Petőfi már lázong s oda-kiáltja: „Akasszatok föl a királyokat.” Ime! hol van itt a tekintély, a hatalom tisztelete!? Fáj-dalom, ezután bekövetkezett a világsi gyásznap. Kezdődik az elnyomás. A nemzet a Bach korszak jogtalanságait némán türi. A realizmus még min-dig tart. Jele a protestantizmus uralma. Nagy íróink mind azok, költészetük reális. Lassan azon-ban közelgett az ideális szellem hajnalhasadása. 1860. mintegy forduló pontot képez. A pápai Syllabus rányomja a reális kor materialista alko-tásaira az „anathema sit” bélyeget. A csallhatat-lanság dogmája emeli a pápai tekintélyt. Nálunk az átmeneti korszak még miniszteri székbe emeli a protestáns, erőszakos Tiszat s bár sokáig uralkodott, 90-ben a növekedő erkölcsi és katho-likus szellem félre toltja; igaz, hogy őt még egy erőszakosabb protestáns főgondnok követte: Bánffy Dezső br., de a nemzeti nagyság, az erkölcs a tisztesség ezt is megbuktatta.

Ma újból uralkodik a vallás, a patriotizmus, a chauvinizmus, az imperializmus és így Bodnár szerint az idealizmus árjában uszunk.

Ime, Bodnár erkölcsi törvénye vázlatos elő-adásban. A pro és contra véleménynyilvánítástól tartózkodtam. A bírálatot az olvasóra bízom. Uraim ítéljenek!

CSARNOK

Az elefánthi pálosok.

Közlő: Mittueh József.

Ilyen siralmas viszonyok között az elefánti pálos zárdára is ráborul a gyászos éjszaka, mely-nek nem volt több hajnalhasadása.

Február vége felé ép ebédnél ültek az atyák midőn Bocó Endre priornak hoztak egy levelet. Kiváncsian megforgatta kezei közt, a rendtársak is fűrkésző szemekkel nézték a pecsétes levelet

s amugy suttyomban* találgatni kezdték, mi lehet benne. Nem igen figyelmesen tudtak hallgatni Boróczy Károly rendtársukat, ki az alacsony szószerkenetteljes hangon olvasta a szokásos szent olvasmányt.

Midőn bevégezte s rámondta az áment megindult a halk bevegés szaggatottan, mert minden szem a prioron csüngött, ki épen belekezdett a boríték feltépésébe.

A levél olvasásánál arca elhalványodott... összeresztett egész testében... félre tolt a tányért s tétován nézett a mit sem sejtő társakra.

Izgalom ülte meg a sziveket, síri csend borult a refektóriumra s csak a csengő jelző eles szava szakította meg a nyomasztó nesztelenséget.

Ima után remegő szóval fordult a rendtársakhoz: „Kérem tisztelendő testvéreim az ebéd utáni ajtosság elvégzése után gyűljenek össze Egyed Ferenc prokurátor cellájában, gyászos közölni valóim lesznek!”

Bezzeg még a legjámorabb rendtag Kubinszky Gábor is csak úgy sebtében elsieltett vagy egy Miatyankot, mert az izgalmi kíváncsiság hajította őket megtudni mielőbb mi legyen az a gyászos hír?

A felső folyosó órája épen egyet kongott melabús hangján, midőn a prokurátor betette a nehez tölgyajtót legutolsó pater után.

A prior halotthalványan állt, kezében a végzetes levéllel — a cella közepén, a többiek félkörben állottak eléje s remegve hallgatták a prior fuldokló szavát:

A mitől féltünk, a mitől rettegtünk, — beteljesedett. József császár nyakunkba vetette a hurkot, hogy megfojtsa bennünket, az egész rendet, mely évszázadokon keresztül harcolt az egyház és a magyar haza jóvoltáért... Szakadozott hangon kezdte betűzni a végzetes rendeletet:

„Cum esset nobis relatum, quod disciplina claustralis Ordine Paulinorum per Hungariam ejusque Provincias penitus deflexerit: visum est nobis ut dictus Ordo generatim per nostras Provincias cassetur...”

Tovább nem folytathatta mert ajkán elhalt a szó s annak tépett hangjaiba elfojtott, fájó zokogás vegyül, mely jelezte, hogy a csöndes klostrom síralombháza lett, hol mindnyájan várják a pallos lecsapását...

Kimondhatatlan izgatottság uralkodott az egész házban. Komoran lázas arccal, kisírt szemekkel bolyongtak a páterek a kongó folyosókon, kétes gondolatok raja kersztül-kasul cikázta agyukat... tehetetlenül állottak bizonytalan jövőjük küszöbén, mely elsodorja őket tudja Isten hova? merre? széles e világ, hogy kizavarva ősi szent eszközökből bolyongva, tétovázva ödöngjenek az élet ismeretlen utain. A fiatalabbak még csak belenyugodtak valahogy keserves sorsukba, de az öreg hófehér szakállú Csányi Euszták ki egy emberöltőn át taposta már a pálosok templomát, úgy érzi, hogy elvész, elpusztul a külső világban azért vigasztalnak térdig érő jeruzsálemi rózsafüzérére elrebeget pár Ave Mária!

Par napra rá végiggördült a klostrom felé vezető úton egy szürke paripás kocsi s megáll az elzárt porta előtt.

Sélyei István és Rajcsányi György lépnek ki belőle, becsöngtetnek s az alatt a rend-portás fráter megnyitja az ajtót, illedelmesen köszönt és bebozsajtja a jövevényeket. Egyenesen a prior cellájába léptek s elmondták szomorú jövetelük celját. A prior egybehívta az összes társakat a refektóriumba, hol

Sélyei felolvasta a rendeletet, mely ténykedésről jegyzőkönyvet vett föl Rajcsányi s azt az összes rendtagok sajátkezűleg aláírták. Ennek megtörténte után kijelentette, hogy a fráterek rögtön mehetnek s kapnak 150 frtot fentartási összeget. Aztán elvették a kulcsokat, jegyzőkönyveket, számadásokat s a többi iratokat a rendtagok pedig esküt tettek, hogy semmi vagyont el nem titkolnak, utánuk esküdtek a szolgálak, kulcsár, gazda, sekrestyés, s következett a meglévő vagyon összeírása.

Az elefánti zárdának összes vagyona volt 223,073 frt 04 kr. még pedig készpénzben: 3187 frt és 48 kr.; követelés: 1421 frt 10 kr.; tényleges, gyümölcsöző tőke 6189 frt 40 kr.; földbirtok: 180.926 frt 16 kr.; épületek 15,091 frt 31 kr.; gazdasági felszerelés 2549 frt 52 kr.; temploni értéktárgyak 13706 frt 47 kr., mely összeggel az összes zárdák között a harmadik helyen szerepel, annak bizonyítékául, hogy az elefánti pálos templom a rend legfényesebb templomai közé tartozott.

Végösszegével pedig a kilencedik helyen áll, azért bizton állítható, hogy egyuttal a rend legjobban dotált házainak egyike volt az elefánti.

Rendtagok Elefánton a feloszlatás idején voltak a következők: Bocó András prior, Csányi Euszták subprior, Egyed Ferenc prokurátor; Piros György és Vichor Tádé vasárnapi magyar szónokok; Turszky Miklós ünnepi tót szónok; Zrumek Bernát orgonás, Balogh Zsigmond, Boróczy Károly, Kubinszky Gábor, Mednyánszky Károly és Vaczek Cirill rendtagok.

A megtörtént összeírás után következett a gyászos temetés. Temetés, elhantolás keserves zokogás, hulló könyzapor között... A rendtársak levetették fehér ruhájukat, melyhez annyi öröm emléke fűződött, a kisírt szemekből újra bő könnyforrás fakadt annak láttára, hogy kedvenc s világtól annyira megbecsült rendi ruhájuk a lomtárba kerül. Egyik másiknak lelketrázó könyörgésére sikerült meglágyítani a marcona sziveket s kieszközölni azt, hogy meggyalázott ruhájukat talizmánként magukkal vihessék a világ forgatagába. Ha pusztul a rend, hadd porladjon el merev tetemük is abban a ruhában, melynek hűségét esküdtek életük hajnalán!

Miut holt árnyak bolyongtak a kongó folyosókon... rettegve, szívszorogva várták a rémes pillanatot, mely kiszólítja őket e kedves fészekből úgy, hogy soha vissza ne térjenek!... S elérkezett a perc is... Lelkükbe belemarkolt a sorvasztó fájdalom, midőn a csengő szava utoljára hívja őket a közös imára... Támolyogva osontak a templomba, térdre borultak az oltár előtt s végső imájuk nem szavakból állott, hanem megtört, összmarcangolt szív keserű közönyéből... Fuldokló sóhajok, lelketpő jajszavak foszlányai töltötték meg a boltíves templomot s e megható pillanatban a zsongó viszhang temette a pálos lelkeket...

Telefon.

I. M. Chicago. Az előfizetés összege a portoval együtt egész évre. Mindket érdekli közlést szívesen veszünk, csak legyen a dolog actualis.

Posta szerelem. Ilyenből sok van az életben, de még több a papirkosárban. Az önét nem dobtuk oda, mert inkább a szerkesztő őrnek hagyjuk e szívtelen dolgot.

Trencsén. Köszönjük, még sok előbbi küldeménye is közlésre vár, de ez nem a mi hibánk.

H. I. Reichenhall. Kár, hogy nem vártál be minket, legszebb napunk oda van. — Az új szerkesztő üdvözl.

Réce. A vonat hosszú örömsípólását egészen a szobámban hallottam. Telefoni értesítést kaptam, hogy a harangokat — félreverték. Az ígért dolgot várjuk — ex melioribus. Üdv.

K. T. Marienbad. A kiadó hivatalt utasítottuk, hogy a hiányzó számot s a mait is ide küldje. Ezer bocsánatot kérünk, a főszerkesztő távol van, az ifjak még nem jöttek bele a szerkesztés módozataiba.

T. J. dr. Mária-Czell. Elég hűvös a levegőnk, s a szerkesztő mégis kánikulai hőséget érez. K. J. dr. átadta a szerkesztést, a szerkesztésből kijut, mert a levelezők alusznak. A jövő számba kérem a jubileumot. Lelkes örömmel csatlakozom mai ékes tollú vezércikk-írónk szívvel fakadt soraihoz, s magam részéről szívem őszinteségéből kívánom: Éltesse a jó Isten, éljen jó egészségben boldogul, legyen vezérünk... Ad multos felices annos! Vivat! Cs. J.

Egy jó házból való fiú TANONGNAK azonnal felvétetik. Vidékiek előnyben részesülnek. SARLAY ÁDÁM, FÜSZERKERESKEDŐ NYITRA.

Szolid és pontos kiszolgálás!! GOMBÁRIK ISTVÁN uri és női fodrász Nyitrán, Tóth Vilmos-utca 15. sz. Ajánlja a mai kor igényeinek teljesen megfelelő s „hygienikusan“ berendezett **diszes uri- és nőifodrásztermét.** Végez mindennemű szakmába vágó **uri és női hajmunkát**, úgymint hajbetétet, frizeteket, frufrukat, egész és fél parókákat, hajfonatokat minden színben; továbbá **női fésülést** a legújabb divat szerint, nappali, estélyi, bálí, menyasszonyi és fényképfelvételekhez alkalmas frizurákat, **haj- és szakállfestést**, úgyszintén **tyukszemvágást** jutányos árban. **Vesz vágott és kifésült haját.** **Előfizetéseket üzleten kívül is elfogad.** Hölgyeknek külön bejárat a kapu alatt jobbra. Szolid és pontos kiszolgálás!!

JÓ HÁZBÓL VALÓ FIÚ tanulóknak felvétetik Freissberger Victor = főszerkesztésében Nyitrán. =

Elő cs. és kir. osztrák-magyar kizárólag szabad. viharmentes HOMLOKZAT-FESTÉK-GYÁR Kronsteiner Károly Bécs III., Hauptstr. 120. (saját házában). Kívánatra ingyen próba, mintakönyv prospektus. Kronsteiner-féle új zománc. Homlokzat-festéke hatás. Védve. Ötven különböző minta, vízzel keverhető, mosható, viharmentes, tűzálló, zománcozott, csak egyszerű mázolás. Jobb, mint az olajfesték. Ezek során szállítja cs. és kir. uradalmak, katonai- és civilintézeteknek, vasutaknak stb. Minden résztvevő kiállításán első díjjal jutalmazva. Legolcsóbb festék homlokzatra, beltérre, különösen iskolák, kórházak, templomok, kaszárnyákhoz stb és mindenféle más tárgyhoz. **Egy negyzetméter ára 2 1/2 kr.** Meglepő eredmény. **Homlokzat-festék**, viharmentes, meszben oldható, 49 minta olajfestékkel azonos. Kérgéje 12 kr.-tól följebb. 10-15

ÜZLET ÁTHELYEZÉS!

A n. é. közönség szives tudomására hozom, hogy

PUSKAMÜVES ÜZLETEMET

saját házamban, Nyitra, Plebánia-utca 12. szám alatt újólag berendeztem.

Tisztelettel ajánlom sok éven át fenálló és jó hírű üzletemet, melyben mindennemű **VADÁSZ- és FÉNYŰZÉSI FEGYVEREKET,** revolvereket, töltényeket, vadászkészleteket és minden e szakbavágó tárgyakat raktáron tartok.

Legjobb gyártmányú **KERÉKPÁROK**

valamint minden hozzátartozó alkatrészeket, kellékeket, javításokat gyorsan és pontosan a legolcsóbb árak mellett eszközölök.

Midőn ezt a n. é. közönség b. tudomására hozom, szives pártolását kérve maradok teljes tisztelettel:

Ifj. REYMANN VENCZEL,

puskamüves.

A LEGJOBB GYÁRTMÁNY!
TESSÉK PRÓBÁT TENNI!

LEGJOBB PADLÓ-LAKK
WEYRAUCH CHR. ÉS TÁRSA
szagtalan és gyorsan száradó
tükörfényes

PADLÓ-FÉNYMÁZA

Tartósságával minden más gyártmányt jóval felülmúl. Ugyan e gyár

BOROSTYÁN PADLÓ-LAKKJA,

mely minden színben. a legolcsóbb áron kapható 5-10

CSEERNYÁK ISTVÁN FIA

fűszer, csemege, festék, ásványvíz és borkereskedőnél
NYITRÁN.

Vidéki megrendelések ingyen csomagolással
legpontosabban és gyorsan teljesítettek.

FELTŰNŐ UJDONSÁG!

Delice

Minden hirdetés felesleges, a dohányzó egyszer veszi és többé mást nem szűhat.

legjobb valódi francia

SZIVARKAPAPIR ÉS SZIVARKAHÜVELY.

SZUPERFOSZFÁTOT,

Stassfurti káinitot

szavatolt 12.4% tiszta káli = 23-24% kén-savas káli tartalommal,

Stassfurti kálitrágyasót

szavatolt 40% tiszta káli = 74-76% kén-savas káli tartalommal,

Kovasavas kálit

(dohánytrágyázásra), továbbá

mindennemű egyéb **műtrágyaféléket,** azonkívül

Résgálicot (98-99%)

elismert kitűnő minőségben legolcsóbban szállít a

„HUNGÁRIA“ műtrágya, kén-sav és vegyi ipar részvénytársaság

Budapest, V. Fürdő-utca 8.